

Referat af bestyrelsesmøde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer

*Tirsdag den 6. februar 2024, kl. 10-15, Fødevarestyrelsen, Stationsparken 31-33,
2600 Glostrup, Mødelokale E041*

Deltagere: Axel Kornerup Hansen (formand), Cathrine Juel Bundgaard, Lotte Martoft, Peter Bollen, Terje Svingen, Birgitte Kousholt (online), Tobias Wang (observatør, online (deltog kl. 10-12)), Tom Bengtsen, Sofie Reumert Biering-Sørensen, Louise Stab Bryndum, Rikke Rosendal, Rasmus Normann Nielsen (ref.)
Afbud: Erwin Roggen

Danmarks 3R-Center:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Dagsorden godkendtes.

2. Vision, mission og arbejdsopgaver – opsamling på workshop

Sekretariatet præsenterede et forslag til, hvordan det kommende arbejde i Danmarks 3R-Center og Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer kan tilrettelægges med udgangspunkt i beslutningerne og idéerne fra den afholdte visions-workshop (5. december 2023).

Endvidere fandt også missionen for Danmarks 3R-Center sin endelige form:

- Vision: Fremtidens Danmark har ikke brug for forsøgsdyr
- Mission: Danmarks 3R-Center skal øge de 3R's betydning for landets forsøgsdyr
- Mission: Danmarks 3R-Center skal arbejde for en omstilling fra forsøgsdyr til dyrefri metoder.

Det besluttedes at tilrettelægge arbejdet fremover indenfor følgende hoved- og underområder for at understøtte vision og mission:

- 3R
 - Vidensopsamling
 - Formidling
 - Samarbejde

- Forskningsstøtte
- Dyrefri metoder
 - Vidensopsamling
 - Formidling
 - Samarbejde
 - Forskningsstøtte
- Promovering af Danmarks 3R-Center

Det besluttedes endvidere, at alle planlagte arbejdsopgaver skal føres ind i skemaer under ovennævnte hoved- og underområder og samtidig fungere som tjekliste for udførte arbejdsopgaver. Skemaerne skal lægges på hjemmesiden, så alle har adgang til information om 3R-centerets og udvalgets igangværende og planlagte opgaver. Skemaerne skal desuden erstatte de målskemaer, som den tidligere bestyrelse anvendte.

Det besluttedes, at samtlige af bestyrelsens medlemmer indsender idéer til sekretariatet (ranon@fvst.dk; sofbi@fvst.dk; lostb@fvst.dk) til konkrete arbejdsopgaver, hvilke skal diskuteres på førstkommande bestyrelsesmøde (9. april 2024). **Deadline herfor er 27. februar 2024.**

3. Forlængelse og øget økonomisk bevilling til 3R-Centeret

Idet LEO Pharma har trukket sig fra interessentgruppen, og Danmarks 3R-Center dermed har mistet en stor del af sit økonomiske fundament, er det blevet presserende at opnå midler af anden vej.

Det diskuteredes, at det er vigtigt, at kunne anskueliggøre Danmarks 3R-Centers tidligere succeser, igangværende arbejdsopgaver samt fremtidige planer over for eventuelle nye interessenter, hvorfor det besluttedes at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal skitsere en plan for, hvordan økonomien i Danmarks 3R-Center kan forbedres, hvilken skal præsenteres på førstkommande bestyrelsesmøde (9. april 2024). Arbejdsgruppen består af Axel Kornerup Hansen, Tom Bengtsen samt repræsentanter fra sekretariatet.

4. NEW ERA ACTIONS FOR THE ERA POLICY AGENDA 2025-2027

Sekretariatet præsenterede sagen for bestyrelsen. Det besluttedes, at Sofie Reumert Biering-Sørensen og Lotte Martoft – i hvert fald indledningsvis - repræsenterer Danmarks 3R-Center i arbejdet.

5. Definitioner af NAM – og andre relevante begreber

Det diskuteredes, at det er vigtigt, at der er konsensus i forhold til betydningen af diverse begreber, som anvendes i forskningsverdenen – eksempelvis i forhold til begrebet NAM, som tilsyneladende har fået (mindst) to betydninger (Non Animal Models og New Approach Methodologies) – så vi (bestyrelsesmedlemmer og sekretariatsmedarbejdere) har den samme forståelse af de enkelte begreber, når vi anvender dem.

Det besluttedes at lægge vores definitioner af diverse begreber på hjemmesiden, så også eksterne kan se vores definitioner.

Det besluttedes, at Terje Svingen skriver om, hvordan han mener, at "NAM" bør anvendes, og Axel Kornerup Hansen skriver om begreberne "Animal Testing" og "Animal Research".

6. Anvendelse af dyr i udlandet/kontraktforskning

Arbejdsgruppen (Lotte Martoft, Cathrine Juel Bundgaard og Louise Stab Bryndum) gav en status på deres arbejde med at udarbejde en guide til virksomheder, som outsourcer deres dyreforsøg til kontraktforskningslaboratorier, som skal sikre en god velfærd for forsøgsdyrene.

Arbejdsgruppen udsender et udkast til denne guide til den øvrige bestyrelse til kommentering medio marts.

Det besluttedes, at guiden herefter vil blive behandlet på næstkommende bestyrelsesmøde.

7. Sekretariatet orienterer

Sekretariatet orienterer om emner af relevans for bestyrelsen

- **Tom Bengtsen orienterer om aktuelle emner**

- i. Finansiering og interessenter*

Tom Bengtsen kunne orientere om, at LEO Pharma havde trukket sig fra interessentgruppen pr. 2024, hvilket selvfølgelig efterlader 3R-centeret i en mere ugunstig situation.

Danmarks 3R-Centers økonomi er der formentlig snart mere klarhed over, idet der inden for kort tid forventes klarhed om Fødevarestyrelsens interne økonomi, hvilken har indflydelse på 3R-centerets økonomi.

- **Årsrapport 2023**

Sekretariat kunne oplyse, at tekst og fotos til Danmarks 3R-Centers Årsrapport 2023 var blevet sendt til grafikereren. Det aftaltes, at bestyrelsen får den grafisk opsatte rapport til gennemsyn inden offentliggørelse.

- **Målopfyldning 2023**

Sekretariatet oplyste, at målopfyldningskemaet for 2023 var blevet lagt på hjemmesiden: 3rcenter.dk/om-3r-centeret/vision-mission-arbejdsopgaver-og-maal

- **Forsøgsdyrenes dag d. 24. april**

Sekretariatet kunne oplyse, at man havde påbegyndt arbejdet på at arrangere et eftermiddagsseminar på Forsøgsdyrenes Dag den 24. april i forlængelse af det arrangement, som afholdes af DOSO om formiddagen. Sekretariatet udsender program og praktisk information herom til bestyrelsen, når programmet er fastlagt.

Det diskuteredes, at der skal ydes en betragtelig indsats i forhold til at promovere arrangementet blandt forsøgsdyrsbrugere og interesserede borgere generelt.

- **EAE-modellen – konsensuspapir**

Axel Kornerup Hansen informerede om arbejdet relateret til betydeligt belastende forsøg - et arbejde, der blev påbegyndt af den tidligere bestyrelse. Arbejdet blev igangsat for at undersøge mulighederne for at reducere antallet af dyr, som udsættes for forsøg af betydelig belastning, hvilket for langt størstedelen er gældende for dyr, som anvendes til enten i forbindelse med følgende to områder:

- Sygdomsmodeller for særligt lidelsesfulde tilstande i mennesker (herunder EAE)
- Lovbefalede undersøgelser med ukendt slutpunkt

Axel kunne fortælle, at man – som en del af dette arbejde – havde udarbejdet et konsensuspapir relateret til arbejdet med EAE-modellen i mus (experimentel autoimmun encephalomyelitis), som bl.a. knytter belastningsvurdering sammen med score af sygdommens udvikling, og som indfører bedste praksis med hensyn til *Refinement*. Dette konsensuspapir - og dermed kommende vejledning fra Rådet for Dyreforsøg - har til formål at sikre den bedst mulige udførelse af EAE- forsøgene og den lavest mulige belastning for dyrene.

- **Udtalelse vedr. antistoffer**

Axel Kornerup Hansen kunne fortælle, at han på vegne af Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer havde henvendt sig til Rådet for Dyreforsøg for at høre, hvorvidt udvalgets udtalelse *Anbefaling vedr. antistoffer* (udsendt september 2021) har haft en effekt på sagsbehandlingen relateret til ansøgninger om tilladelse til

at producere antistoffer. Axel informerede om, at henvendelsen vil blive behandlet på rådsmøde den 21. marts 2024.

- **Dyrevelfærdsorganernes årsmøde** (4. juni 2024, Lundbeck)

Sekretariatet informerede om, at planlægningen af årsmødet gik planmæssigt. Et program er ved at tage form, hvilket vil blive præsenteret i sin aktuelle form på bestyrelsesmødet den 9. april.

Sekretariatet kunne desuden oplyse, at der afholdes DVO-styregruppemøde den 8. marts, hvor netop årsmødet er på dagsordenen.

- **Møde for de nationale komitéer 2024** (1.-2. oktober 2024, KU)

Sekretariatet orienterede om, at man med bistand fra den nationale komité i henholdsvis Tyskland og Holland arrangerer det næste møde for de europæiske nationale komitéer, som vil blive afholdt på Københavns Universitet 1.-2. oktober.

Sekretariatet udsender snarest oplysninger om dato og venue til de europæiske komitéer, ligesom der udsendes en forespørgsel på idéer til emner, som kan behandles på mødet.

Idet man fra tysk og hollandsk side er af den opfattelse, at mødet bør afholdes i fysisk form, idet det efterhånden er flere år siden de nationale komitéer har været samlet, har sekretariatet taget den beslutning, at der ikke vil blive mulighed for at deltage i mødet online.

Sekretariatet har orienteret EU-kommissionen herom (Susanna Louhimies). Susanna kunne i øvrigt fortælle, at EU-kommissionen selv planlægger at afholde et møde for de nationale komitéer i første halvår af 2025, hvor der vil være mulighed for at deltage online.

Sekretariatet vil informere bestyrelsen løbende om planlægningen på bestyrelsesmøderne i april, juni og august.

- **Natud.dk**

Sekretariatet orienterede om, at Fødevarestyrelsen har bedt om, at udvalgets hjemmeside (natud.dk) skal flyttes over på en koncernfælles platform, hvilket vil forgå i løbet af første kvartal 2024. Hjemmesiden vil formentlig undergå en mindre forandring i forhold til udseende og opbygning.

- **Nationale og internationale møder**

Kommende møder/arrangementer med relevans for 3R-centeret/Udvalget

- The 3R Länd Conference, Tübingen, Tyskland, 21.-23. maj. (Organoids, Organ-on-Chip, and In Silico Models)

in biomedical and pharmaceutical research, a new era of experimentation.) Link: <https://www.the3rs.uni-tuebingen.de/en/the-3r-laend-conference> (Louise Stab Bryndum deltager)

- EUSAAT, Linz, Østrig. Link: <https://eusaat.eu/eusaat-congress/24th-edition/congress-2024/> (Sekretariatet deltager)

Se i øvrigt: <https://norecopa.no/meetings/webinars-and-meetings-calendar>

Udvalget for Forsøgsdyr og Alternativer:

6. Diskussion af Udvalgets fremtidige arbejde

Idet bestyrelsen for Danmarks 3R-Center også fungerer som nationalt udvalg påbegyndtes en diskussion om, hvilket arbejde, der skal udføres i regi af udvalget.

Det besluttedes at videreføre diskussionen på næste bestyrelsesmøde på baggrund af de indsendte idéer fra de enkelte bestyrelses-/udvalgsmedlemmer.

7. Forslag til nye udtalelser/vejledninger

Axel Kornerup Hansen udtrykte vigtigheden af, at det nationale udvalg i ny og næ udtaler sig om forsøgsdyrsrelaterede emner for at sende et signal om, hvor udvalget står i den givne sag. Axel pointerede, at sådanne udtalelser kan anvendes af Rådet for Dyreforsøg, som ved hjælp af en given udtalelse kan stå stærkere i deres sagsbehandling.

8. Eventuelt

Sekretariatet orienterede om, at ministeren havde godkendt bestyrelsens indstillinger til forskningsstøtte, hvorfor sekretariatet vil udsende svar til alle ansøgere snarest.

Oplysninger om de tre forskningsprojekter vil blive lagt på hjemmesiden, ligesom Fødevarestyrelsen formentlig vil udsende en pressemeddelelse herom.